

בשלה

Besjalàch 5785 - 'Wanneer Hij Zond.'

Exodus 13:17 - 17:16.

Richteren 4:4 - 5:31 & Johannes 6:32 - 51a.

In het kort:

Het volk gaat de woestijn in. Mosjé neemt het gebeente van Jozef mee. Overdag leidt G'd het volk met een wolkzuil, 's nachts met een vuurzuil. Farao krijgt spijt dat zoveel slaven weg zijn en achtervolgt hen met zijn krijgsmacht. Mosjé heft zijn staf en G'd spleijt de zee. De Egyptenaren volgen het volk maar toen ze midden in de zee waren, keerde het water terug en verzwolg hen. Mosjé zingt een danklied met de mannen en Mirjam met de vrouwen.

Gedachte voor de week:

De Bijbel zegt nooit: "G'd helpt degenen die zichzelf helpen."
Maar de Bijbel zegt vaak dat G'd de hulpeloze helpt.

Commentaar:

De verlossing uit Egypte wordt het patroon voor het verlossende werk van G'd. Het geeft een beeld van G'd's grotere, universele plan van de verlossing door de Messias.

Naar aanleiding van deze geschiedenis kun je ook een vraag stellen, "wat is bedoeling en doel van het bijbelse verslag van deze Parasja 'Besjalàch' eigenlijk?"

Want juist hier hebben we een van de meest fascinerende kenmerken van de manier waarop de Torah haar verhalen vertelt. Hier is de sleutelpassage:

'Toen strekte Mozes zijn hand uit over de zee, en de EEUWIGE liet de zee die hele nacht wegvloeien door een krachtige oostenwind. Hij maakte de zee droog, en het water werd doormidden gespleten. Zo gingen de Israëlieten midden in de zee op het droge. Het water was voor hen aan hun rechter- en linkerhand een muur.' (Exodus 14:21-22)

De passage kan op twee manieren worden gelezen. De eerste is dat wat er gebeurde een opschorting was van de wetten van de natuur. Het was een bovennatuurlijke gebeurtenis. De wateren stonden, letterlijk, als twee muren.

Ten tweede was wat er gebeurde wonderbaarlijk, maar niet omdat de natuurwetten werden opgeschort. Integendeel, zoals de computersimulatie laat zien, was de blootstelling van droog land op een bepaald punt in de Rode Zee een natuurlijk gevolg van de sterke oostenwind. Wat het wonderbaarlijk maakte, is dat het precies daar gebeurde, precies op dat moment, toen de Israëlieten gevangen leken te zitten, niet in staat om vooruit te komen vanwege de zee, niet in staat om terug te keren vanwege het Egyptische leger dat hen achtervolgde.

Er is een opmerkelijk verschil tussen deze twee interpretaties. De eerste doet een beroep op ons gevoel van verwondering. Hoe buitengewoon dat de natuurwetten worden opgeschort om een ontsnappend volk de vrijheid te geven. Het is een verhaal dat een beroep doet op de verbeelding van een kind.

Maar de natuurlijke verklaring is op een heel ander niveau wonderbaarlijk. Hier gebruikt de Torah het middel van ironie. Wat de Egyptenaren ten tijde van Ramses zo formidabel maakte, was het feit dat ze de nieuwste en krachtigste vorm van militaire technologie bezaten, de door paarden getrokken strijdswagen. Het maakte hen onverslaanbaar in de strijd en angstaanjagend.

Wat er aan zee gebeurt is poëtische gerechtigheid van de meest bijzondere soort. Er is maar één omstandigheid waarin een groep mensen die te voet reist, kan ontsnappen aan een zeer getraind leger van wagenmenners, namelijk wanneer de route door een modderige zeebodem gaat. De mensen kunnen eroverheen lopen, maar de wielen van de wagen blijven steken in de modder. Het Egyptische leger kan noch vooruit noch achteruit. De wind gaat liggen. Het water keert terug. De machtigen zijn nu machteloos, terwijl de machtelozen hun weg naar de vrijheid hebben gevonden.

Dit tweede verhaal heeft een morele diepgang die het eerste niet heeft, en het resoneert met de boodschap van het boek Psalmen:

'Hij vindt geen vreugde in de kracht van het paard, Hij scheidt geen behagen in de spierkracht van de man. De HEERE is goedgezind voor wie Hem vrezen en op Zijn goedertierenheid hopen.' (Psalm 147:10-11)

In Bereishit Rabbah wordt aangegeven dat de verdeling van de zee als het ware vanaf het begin in de Schepping was geprogrammeerd. Het was minder een opschorting van de natuur dan een gebeurtenis die vanaf het begin in de natuur was geschreven, om op het juiste moment in de ontvouwing van de geschiedenis te worden geactiveerd.

Rabbi Jonathan zei: De Heilige, gezegend zij Hij, stelde een voorwaarde aan de zee [aan het begin van de schepping], dat deze voor de Israëlieten zou splijten. Dat is de betekenis van "de zee keerde terug naar zijn volle stroom" - "de voorwaarde" die G'd eerder had gesteld. (Bereshit Rabba 5:5)

Een wonder is niet per se iets dat de natuurwet opschort. Het is eerder een gebeurtenis waarvoor een natuurlijke verklaring kan zijn, maar die - wanneer, waar en hoe het gebeurde - verbazing oproept, zodat zelfs de meest geharde scepticus voelt dat G'd in de geschiedenis tussenbeide is gekomen. De zwakken worden gered; degenen die in gevaar zijn, worden bevrijd. Nog belangrijker is de morele boodschap die zo'n gebeurtenis overbrengt: dat arrogantie wordt bestraft en dat de trotsen worden vernederd en de nederigen, waardigheid en trots krijgen; dat er rechtvaardigheid is in de geschiedenis, vaak verborgen maar soms glorieus onthuld.

De elegant eenvoudige manier waarop de verdeling van de Rode Zee in de Torah wordt beschreven, zodat het op twee heel verschillende niveaus kan worden gelezen, één als een bovennatuurlijk wonder, de andere als een moreel verhaal over de grenzen van de technologie heen, als het gaat om de echte kracht van naties: is dat wat het meest opvalt. Het is een tekst die heel bewust is geschreven, zodat het ons begrip ervan kan verdiepen naarmate we volwassen worden, en we niet langer zo geïnteresseerd zijn in de mechanismen van wonderen, maar meer in hoe vrijheid wordt gewonnen of verloren.

Om het duidelijk te maken: het is goed om te weten hoe de zee zich heeft verdeeld, maar het Bijbelse verhaal heeft nog steeds een diepgang die nooit kan worden geput uit en door computersimulaties en ander historisch of wetenschappelijk bewijs. Het is vooral belangrijk om gevoelig te zijn voor de opzettelijke en delicate dubbelzinnigheid ervan.

Net zoals een fysieke wind, water kan splijten en land eronder kan blootleggen, zo kan *ruach*, in de menselijke geest, onder de oppervlakte van een verhaal een diepere betekenis blootleggen.

Bron o.a Jonathan Sacks en een beetje van myself.

Shabbat Shalom. *Rinze.*